

Pomocne zasady

Pracujcie w atmosferze przygody,
pozwólcie na pewną swobodę
i wesołość – tym karmi się
kreatywność!

Pozwól uczniom
popelniać błędy,
bo one wiele nas uczą.

Eksperymentujcie
i wyciągajcie wnioski –
nawet, jeśli coś pójdzie nie tak.

Zachęcaj do
zadawania pytań.

Zadając twórcze
zadanie nie zakładaj
z góry, jak ono ma
być wykonane i nie
krytykuj, jeśli dzieci
pójdą inną drogą.

Nie odrzucaj żadnych
pomysłów „z zasady”, lecz
zachęcaj do samodzielnego
szukania argumentów
„za” i „przeciw”
i oceniania ryzyka.

Nie rozliczaj dzieci
z wykonania zadań
ograniczając się do
oceny „dobrze” lub „źle”.
Sklaniaj do autorefleksji,
oceny koleżeńskiej,
feedbacku.

Rozdaj uczniom naklejki do paszportu na samym początku projektu. Każdy powinien mieć swój pakiet. Pamiętaj: naklejki nie są nagrodą – to forma zabawy oraz element fabuły projektu. Nawet uczeń nieobecny powinien mieć możliwość wklejenia naklejki do swojego paszportu.

Zachęcamy do korzystania również z dodatkowych zabaw i zadań, które dla Was przygotowaliśmy. Są przeznaczone do zrealizowania poza projektem, lecz nawiązują do tegorocznych książek. Będą się one pojawiały na stronie www.czytaniemamoc.pl w trakcie trwania projektu.

Wreszcie – namawiamy do dzielenia się własnymi pomysłami, inspiracjami i realizacjami. W tym celu zapraszamy na facebookową grupę dla kreatywnych nauczycieli *Czytanie ma Moc* (program dla szkół i przedszkoli).

Nasz program został objęty patronatem Budzącej się Szkoły – a to nas zobowiązuje.

To co, zaczynamy?

Oznaczenia stosowane w scenariuszach

Fragment książki do czytania

Zadanie twórcze słowne

Zadanie twórcze manualne

Zadanie twórcze ruchowe

Twórcza rozmowa

KREAKTYWATOR, czyli twórcza karta pracy (PDF)

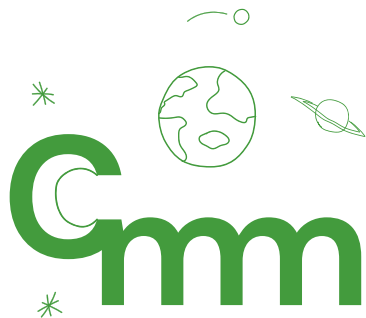
Wyzwanie dramowe

Pokaż prezentację

Praca z paszportem

KOSMOS TALENTÓW KLASA III

WARSZTAT 4

Inspiracja:

Książka Anny Litwinek *Awiatorzy. Podniebne przygody polskich lotniczek i lotników* (wydawnictwo Znak Emotikon)

W jakim celu?

- › Rozbudzenie w uczniach pasji czytelniczej.
- › Kształtowanie postaw i działań twórczych.
- › Podnoszenie własnej wartości.
- › Wzmacnianie motywacji w osiągnięciu życiowych celów.

Zdobywane umiejętności. Uczeń:

- › doskonali budowanie relacji społecznych poprzez pracę w parach i w grupie
- › rozwija umiejętności wypowiedzenia się na forum klasy
- › rozwija swoje kompetencje kreatywne i artystyczne
- › dostrzega własną wyjątkowość
- › wyszukuje podobieństwa
- › interpretuje ilustracje

W jaki sposób?

- › Burza mózgów
- › Działania twórcze
- › Dyskusja moderowana
- › Praca w grupach
- › Działania konstrukcyjne, obserwacja

Przygotuj:

- Książka Anny Litwinek *Awiatorzy. Podniebne przygody polskich lotniczek i lotników* – str. 100–110 oraz 125–134. Jeśli nie dysponujesz książką, wskazane fragmenty znajdziesz w zakładce „Fragment książki do pobrania”.
- KREAktywatory:
 - *Słowa na czas* (znajdziesz w zakładce „Słowa na czas”) – wydrukuj 1 sztukę i potnij tak, aby każde słowo było na osobnej kartce
 - *Labirynt z przeszkodami* – wydrukuj po 1 kopii dla każdego ucznia
- Dwa pojemniki na kartki
- Prezentacja (znajdziesz ją w zakładce „Prezentacja”)
- Kilka arkuszy szarego papieru, kolorowe flamastry dla kilku grup
- Materiały plastyczne do udoskonalenia samolotu:
 - flamastry
 - kawałki sznurka
 - kawałki plasteliny
 - klej
 - spinacze biurowe
 - kartki papieru A4 zwykłego, kolorowego i technicznego
 - skuwki
- *Paszport odkrywcy talentów* i naklejki

MISJA 4.

Podniebna misja

3–4 jednostki lekcyjne

1. Podniebna misja

Usiądźcie w kręgu. Przywitaj uczniów, a następnie wymień, co szczególnie lubisz w Waszych tegorocznych spotkaniach w ramach programu Czytanie ma Moc.

Podziel się nowiną: dziś, w ramach kolejnej misji, poznacie książkę Anny Litwinek *Awiatorzy. Podniebne przygody polskich lotniczek i lotników*. Dzięki niej przekonacie się, że nawet najbardziej nierealne marzenia mogą się spełnić.

- *Dziś poznacie niesamowite historie kobiet i mężczyzn, którzy nie zrezygnowali ze swych marzeń, mimo że były one bardzo odległe. Miejsce zamieszkania, płeć lub status społeczny bohaterów prezentowanej książki niejednokrotnie generowały trudności w osiągnięciu celu.*
- *Przekonacie się, że „dla chcącego nic trudnego”.*

- *Przeczytam Wam historie, które wydarzyły się naprawdę. Będziecie mieli okazję przekonać się, że każdą przeszkodę można jakoś pokonać, i że nie należy się poddawać.*

Zanim jednak poznacie historie, zaproponuj, że tym razem przygodę z książką zaczniecie od ilustracji. Wyświetl slajdy 2, 3 i 4 i zaprezentuj uczniom trzy ilustracje. Poproś, aby każdy wybrał sobie jedną z nich i powiedział, co według niego pokazuje ta ilustracja. Ewentualnie każdy uczeń może wybrać dwie ilustracje i powiedzieć, co je łączy. Podpowiedź uczniom, żeby starali się wymyślać odpowiedzi kreatywne, zaskakujące lub dowcipne. Zapytaj, czy jakiś uczeń chciałby podać innym przykładową odpowiedź. Jeśli nie ma chętnych – Ty podaj przykład:

- *Pilot się zastanawia: Hmm, ciekawe, kto będzie szybszy (do ilustracji na str. 150).*
- *Takie turbulencje, że mam banana na całej twarzy (do ilustracji na str. 57).*

Po zakończeniu zabawy pochwal dzieci za kreatywność i podkreśl znaczenie wyobraźni w rozwijaniu swoich pasji i realizacji marzeń oraz w pokonywaniu przeszkód.

2. Zosia i Hala

Zaproponuj wysłuchanie lub wspólne przeczytanie fragmentu rozdziału *Zosia i Hala* (w całości lub fragment ze str. 103–107; jeśli nie masz książki – znajdziesz ten fragment w zakładce „Fragment książki do pobrania”). Przeczytaj o tym, jak Zosia i Hala jako pierwsze kobiety w Polsce wstąpiły do szkoły w Dęblinie.

3. Kto może latać samolotami?

Przeprowadź krótką rozmowę na temat tego, jakie cechy powinien posiadać pilot samolotu.

Zapytaj uczniów, jak im się wydaje: **czy więcej jest pilotów wśród kobiet czy mężczyzn?** Powiedz, że bardzo chcesz o tym podyskutować (możesz powołać się na Twoje osobiste doświadczenia czy przemyślenia w tej kwestii), a przy okazji uważasz to za dobry pretekst do poćwiczenia sztuki kulturalnego dyskusowania i argumentowania swoich przekonań – zwłaszcza, że uczniowie uczęszczają już do klasy III, więc są już na tyle dorośli, by potrafić zabrać głos w takiej sprawie.

A zatem:

Tematem Waszej dyskusji będzie zagadnienie: **czy płeć odgrywa rolę w zawodzie pilota?**

Podziel klasę w miarę równo na pół. Siądźcie w dwóch grupach.

Przydziel, która grupa będzie bronić tezy, że płeć odgrywa istotną rolę w tym zawodzie, a która będzie tę tezę obalać.

Zaznacz (dla rzetelnej dyskusji), że zależy Ci na tym, aby obie grupy były tak samo liczne. Być może ktoś znajdzie się w grupie, w której przyjdzie mu wypowiadać się niezgodnie z tym, co myśli naprawdę – wówczas będzie mu oczywiście trudno, ale dla dobra ćwiczenia, niech postara się wcielić się w kogoś, kto tak właśnie uważa. Możesz wprowadzić pojęcie ADWOKAT DIABŁA – tak właśnie zwyczajowo nazywamy kogoś, kto musi bronić kogoś lub czegoś wbrew własnym przekonaniom.

Możesz wyznaczyć także jedną osobę, która będzie moderatorem Waszej dyskusji. Będzie udzielać głosu poszczególnym osobom, pilnując, by wypowiedzi były zwięzłe, na temat i nikogo nie obrażały.

Pozwalając dzieciom na dyskusję, zadбай o to, aby:

- › wypowiedzi były wygłaszane naprzemiennie
- › ilość argumentów była podobna po obu stronach
- › jak najwięcej osób zabrało głos
- › wypowiedzi były związane z tematem i zwięzłe
- › wypowiedzi były kulturalne, pozbawione agresji i życzliwe.

Możesz w tym celu wyświetlić slajd nr 5 na prezentacji.

Na koniec dyskusji przeprowadź w klasie głosowanie, w którym każdy anonimowo odpowie na pytanie: czy płeć ma znaczenie w wyborze zawodu pilota. Tym razem każdy może zagłosować tak, jak w rzeczywistości uważa. W ten sposób możecie rozstrzygnąć Waszą dyskusję.

4. Czas na wagę złota

Zaproponuj uczniom zadanie na czas, żeby poczuli się jak dziewczyny na egzaminach w przeczytanym fragmencie. **Przygotuj dwa pojemniki i włóż do nich słowa (znajdziesz je w zakładce „Słowa na czas”, musisz je pociąć tak, by każde było osobno). Następnie chętny uczeń losuje z każdego pojemnika po jednej karcie i ma za zadanie powiedzieć, co te dwa słowa mają ze sobą wspólnego.** Możecie ustawić stoper na 8 sekund, w których to uczeń udziela odpowiedzi. Jeśli mu się nie uda, a ktoś inny ma pomysł, to może udzielić odpowiedzi. Wylosowane kartki zawsze wracają do tych samych pojemników.

- › *Po wylosowaniu wyrazów, przeczytaj je na głos i powiedz, co wspólnego mają ze sobą. Co je może łączyć?*
- › *Podaj przykład: jeśli wylosowałabym słowa „znaki” i „krowa”, to mogłabym powiedzieć: „oba te wyrazy mają po 5 liter” albo „znaki ostrzegawcze mają rogi – tak jak krowy”.*

Porozmawiaj z uczniami, czy było to zadanie łatwe czy trudne. Czy gdyby mieli więcej czasu, to zadanie wykonaliby sprawniej? Podkreśl znaczenie umiejętności szybkiego podejmowania decyzji, szczególnie w niektórych zawodach.

5. Przeszkody są po to, aby je pokonywać

Powiedz uczniom, że w swoim życiu będą spotykać na swojej drodze rozmaite przeszkody. Niektóre – całkiem podobne do tych, z jakimi mierzą się piloci.

Nie wierzycie?

- *Komu z Was plany pokrzyżowała zła pogoda? (pilotom zdarza się to notorycznie!)*
- *Kto z Was musiał z jakiegoś powodu wybrać dłuższą, trudniejszą drogę? (każdy pilot ma pewnie na koncie takie doświadczenie)*
- *Kto musiał z jakimś zadaniem poradzić sobie całkiem sam, choć początkowo wydawało się, że ma pomocników? (pilot współpracuje z wieloma osobami, ale przecież zdarza się stracić kontakt z kontrolerem lotów lub mieć obok siebie drugiego pilota, który nagle dostał kataru)*
- *Komu coś ważnego zepsuło się w decydującym momencie? Jak się domyślacie, piloci muszą być doskonale przygotowani na takie sytuacje. A jak jest u Was?*

Poproś, by dzieci podzieliły się swoimi historiami, zwracając uwagę na to, jak poradziły sobie z tymi sytuacjami.

Podkreśl znaczenie tego, że marzenia udaje się spełniać tylko wtedy, gdy podczas napotykania przeszkód próbuje się je pokonać. Nie można się poddawać. Przeczytaj uczniom rozdział *Jak Tadek zbudował samolot* (str. 125–134; jeśli nie masz książki – znajdziesz ten fragment w zakładce „Fragment książki do pobrania”).

6. Powietrzne przeszkody

Podziel uczniów na 4-osobowe grupy, rozdaj im kolorowe flamastry oraz duże arkusze szarego papieru.

Na rozgrzewkę daj każdej grupie KREAktywator *Labirynt z przeszkodami*. Przedstawia on prosty labirynt, w którym pokonujący go awiator napotyka na rozmaite przeszkody.

Zaproś do twórczego zadania: niech każda grupa narysuje swój lotniczy labirynt, w którym należy przeprowadzić pilota przez rozmaite przeszkody, z jakimi może się spotkać podczas lotu.

Jeśli chcesz usprawnić pracę, ogranicz ilość przeszkód: przy 4-osobowych grupach możesz po prostu pozwolić każdej osobie w grupie wymyślić i narysować jedną przeszkodę.

Członkowie jednej drużyny powinni przedyskutować swoje pomysły, by nie były zbyt do siebie podobne.

Gdy labirynty będą gotowe, możesz poprosić każdą grupę o rozwiązanie labiryntu innego zespołu.

Koniecznienie podzielcie się potem wrażeniami!

7. Latające pojazdy

Wyświetl na tablicy slajd przedstawiający instrukcję, jak zrobić samolot origami z papieru. Poproś, by każdy wykonał samodzielnie taki samolot z kartki A4, a następnie dowolnie go ozdobił.

Podkreśl, że zależy Ci na samodzielności klasy (tak jak pilot musi sam poradzić sobie z różnymi trudnościami):

- *Instrukcja jest prosta i zależy mi, by każdy spróbował wykonać ją sam. Ale jeśli ktoś miałby problem, to powinien w klasie bez trudu znaleźć kogoś, kto będzie potrafił pomóc. Na pewno rozwiązaniem nie jest poddanie się, płacz, złość, czy szukanie pomocy u pani/pana.*

Jeśli uczniowie mają do dyspozycji różne kartki, poproś, by sami zdecydowali, czy chcą użyć cieńszego czy twardszego papieru (blok techniczny) – zapytaj, czy mają jakieś przewidywania, jakie będzie to miało znaczenie dla długości lotu samolotu.

Zapowiedz zabawę w konkurs lotów na odległość. Ale zanim ona nastąpi, pozwól uczniom dowolnie ozdobić i udoskonalić swoje samoloty. Do dyspozycji daj im flamastry, kawałki plasteliny, biurowe spinacze, skuwki, kawałki sznurka, klej i kartki papieru.

Gdy wszystkie samoloty będą gotowe, wyjdźcie na korytarz i przeprowadźcie konkurs lotów w dal.

Zasady ustalcie samodzielnie: ile prób ma każdy pilot, jak i skąd startujecie i jak mierzycie odległość – to już zależy od Was.

Powiedz uczniom, że nie chodzi tylko o to, by wyłonić zwycięzcę, ale również o to, by zastanowić się, co sprawiło, że właśnie ten samolot latał najdalej.

Być może dzieci będą w stanie poczynić pewne obserwacje, odwołujące się do prostych praw fizyki.

Jeśli zdarzy się, że jakiś uczeń będzie niezadowolony z osiągnięć swojego samolotu, spróbujcie wspólnie ustalić kategorię, w której ten właśnie samolot mógłby zostać zwycięzcą (np. jest najbardziej kolorowy, najsolidniej złożony, lata w najbardziej nieprzewidywalny sposób, itd.). Postarajcie się z humorem i życzliwością znaleźć jakiś pozytyw w tym, co komuś wydaje się porażką.

8. Do czego może służyć samolot?

Zaproponuj uczniom burzę mózgów na postawione wyżej pytanie. Zastanówcie się razem, do czego może lub mógłby służyć samolot. Możecie zapisać swoje pomysły na kartonie lub tablicy. Jeśli macie książkę, możecie na koniec odczytać fragment o jednym z samolotów (pozwól uczniom dokonać wyboru):

- *Samolot gaśniczy, str. 184*
- *Samolot rolniczy, str. 154*
- *Samolot transportujący organy do przeszczepu, str. 196*
- *Samolot – straż graniczna, str. 220*

9. Refleksje

Przypomnij uczniom z jakimi zadaniami się zmierzili podczas tych warsztatów. Porozmawiaj z nimi na temat tego, co było dla nich najciekawsze, a co najtrudniejsze itp.

- *Co w dzisiejszych zajęciach zaciekało Was najbardziej, co sprawiło Wam największą przyjemność, a co było najtrudniejsze?*
- *Czy mieliście dziś okazję sprawdzić się w jakiejś dziedzinie, w której do tej pory nie próbowaliście swoich sił? Co to było?*
- *Czy coś Was zdziwiło, zaskoczyło w Waszych działaniach? Jeśli tak, co to było?*

Teraz uczniowie mogą wypełnić *Paszport odkrywców*. Pamiętajcie, że to zadanie indywidualne – nauczyciel powinien jak najmniej ingerować w decyzję ucznia. Każdy może wybrać spośród żółtych planet, które mają już gotowe nazwy, lub niebieskich – tu można coś wymyślić samemu. Ważne, by nazwa mówiła coś o tym, z czego dziecko czuje się dziś dumne.

Poproś uczniów o wpisanie nazwy przy wybranej planecie, a także o połączenie linią obecnej planety z poprzednią tak, aby widoczna była trasa lotu, który będziecie kontynuować na następnych zajęciach. Zachęć też do przyklejenia na planecie naklejki z rakieta na znak wylądowania. Przypomnij o wpisaniu daty.

Na koniec podziękuj za udział w warsztatach Czytanie ma Moc!

Na kolejną podróż w poszukiwaniu talentów z programem *Czytanie ma Moc* zapraszamy już w lutym!

Autorka scenariusza:

Monika Karkusińska – pedagog edukacji wczesnoszkolnej i przedszkolnej oraz pedagogiki specjalnej, trener Odysei Umysłu, na co dzień uczący w szkole podstawowej nr 199 w Łodzi, w klasach 1–3 według metody „Plan daltoński drogą do sukcesu”. Od lat poszukująca i sprawdzająca alternatywne sposoby nauczania najbardziej dopasowane do potrzeb i możliwości jej uczniów.

Konsultacja merytoryczna:

Katarzyna Cieciura – mgr edukacji przedszkolnej i wczesnoszkolnej, nauczyciel z 25-letnim stażem na stanowisku nauczyciela i dyrektora szkoły, wykładowca Krakowskiej Akademii im. Frycza Modrzewskiego na Wydziale Psychologii, Pedagogiki i Nauk Humanistycznych, koordynator Małopolskiego Klubu Budzących się Szkół, autorka scenariuszy zajęć do cyklu podręczników Nowej Ery oraz publikacji i poradników edukacyjnych.

Maja Dobkowska – pedagog kreatywności, trenerka kompetencji miękkich, autorka programów edukacyjnych dla dzieci oraz programów rozwojowych dla dorosłych, a także gier i narzędzi szkoleniowych. Od lat pracuje na styku edukacji i kultury tworząc materiały i prowadząc warsztaty dla dzieci i młodzieży. Trenerka Odysei Umysłu.